

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

2007

liepa

VARRPAS

Nr. 7(153)

LIETUVIŲ KARIŲ KOVOTOJŲ SĄJUNGA

Žymaus visuomenės veikėjo, žurnalisto, knygų "Nauja pasaulio tvarka", "Šamokslas prieš žmoniją", "Po dvylika vėliavų" autoriaus, Džono Berčo draugijos nario Vilijaus Bražėno kvietimu Lietuvoje lankėsi minimos draugijos narys, žurnalo "Naujasis Amerikietis" ("New American") vyresnysis redaktorius Viljamas F. Džasperis (William F. Jasper)

Lietuvos Sąjūdis kviečia žmones vienytis ir kurti geresnę Lietuvą

Dr. Aldona Kačerauskienė

Prieš devyniolika metų įsikūręs Lietuvos persitvarkymo sąjūdis (dabar Lietuvos Sąjūdis) buvo tarsi starto aikštelė į mūsų Tėvynės nepriklausomybę, į suvienytos Europos ateitį. Dabar visa tai įvykę, tačiau Lietuvos Sąjūdis neišnyko. Jam rūpi visi Lietuvos reikalai, kas dveji metai šaukiami suvažiavimai. Ir dešimtajame suvažiavime, įvykusiame gegužės 26 dieną Vilniuje, buvo prisimintos programinės nuostatos: aktyviai įtakoti Lietuvos visuomenę ir politines jėgas, siekiant įgyvendinti pagrindinį tikslą – kurti geresnę Lietuvą.

Kalba LS Garbės pirmininkas Vytautas Landsbergis

Suvažiavimą sveikino jaunieji konservatoriai, Šalių sąjungos atstovai, kalbas pasakė Garbės pirmininkas europarlamentaras prof. Vytautas Landsbergis, prof. Antanas Tyla, prof. Vladas Vilimas, prof. Bronius Genzelis, mons. Alfonsas Svarinskas, generolas Jonas Kronkaitis ir kt. Ataskaitinį pranešimą perskaitė Lietuvos Sąjūdžio pirmininkas Seimo narys Rytas Kupčinskas.

Daugelis kalbėjusiųjų buvo susirūpinę iškilusiu pavojumi Lietuvos valstybingumui. Neseniai įvykiai Estijoje – tai rusiškojo imperializmo pasireiškimas, tai bandymas pakartoti 1940 metų ultimatumus ir agresiją, noras priversti garbinti okupacijos statusus. Kyla Rusijos agresyvumas, aktyvėja jos agentų tinklas Lietuvoje. Ir ne tik tai. Vidaus įvykiai taip pat kelia pavojų Lietuvos valstybingumui. Tuo klausimu priimtoje rezoliucijoje rašoma:

Susidarė ištis grėsminga padėtis, pranokstanti netgi 1991-ųjų sausį. Tuo metu Tauta buvo dvasiniame pakilime, o dabar – nuosmukyje.

Dabar, kai kelinti metai nesugebama deramai įvertinti Valsybės saugumo departamento (VSD) ir KGB rezervo skandalo, kai sovietinių kolaborantų lyderio gyvenimas „sušvinta“ kaip sėkšinas pavyzdys, o nusipelnęs Nepriklausomybei rezistentas LR vardu įmetamas į kalėjimą, kai sąžiningas VSD karininkas stumiamas į žūtį ir po mirties apšmeižiamas, o Vyriausybės patarėjas prisipažįsta pasakojęs anekdotus Lietuvos Respublikos Seimo komisijai – visa tai nedaro jokio įspūdžio visuomenei, kaip nesukelia reakcijos lyg per stebuklą į dienos šviesą išvilktas stambus visų mūsų turto grobstymo atvejis „Alita“.

Suvažiavimo išvakarėse Seime įvyko konferencija „Žmogaus teisių problemos, vykdančios teisinių reformų“. Konferencijoje išsakytos mintys rado atgarsį ir suvažiavime. Tuo klausimu priimtoje rezoliucijoje rašoma:

Lietuvos Sąjūdis eilę metų kelia klausimą dėl teisingumo vykdymo problemų valstybėje. Konstitucijoje teigiama, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo teismai. Tuo pačiu vis aiškiau matoma, kad teismai Lietuvoje vis labiau praranda patikimumą. To priežastimi yra susikūrusi uždara, hierarchinė, neveiksminga, socialiai nejautri sistema, būdinga autokratiinių valstybių teismams, kur visuomenė nušalinta nuo teisingumo vykdymo ir nuo teisėjų atrankos. Klausimas dėl visuomenės atstovų įteisinimo Lietuvos teismų sistemoje buvo iškeltas visuomeninių organizacijų, rengiant Nacionalinį Žmogaus teisių rėmimo ir apsaugos veiksmų Lietuvos Respublikoje planą. Plano tikslas

– sudaryti prielaidas stiprinti žmogaus teisių apsaugą, užtikrinti, kad įstatymų leidyboje būtų laikomasi tarptautinių standartų, išskirti ypač pažeidžiamas visuomenės socialines grupes, imtis priemonių padėčiai gerinti, plane buvo numatyta spręsti klausimą dėl visuomenės atstovų įteisinimo teismų sistemoje. Šitai iki šiol nepadaryta; teisinamasi, kad tokios nuostatos nėra Konstitucijoje. Tačiau dabar reikalinga pagunda. Seimas ketina pakeisti kai kuriuos Konstitucijos straipsnius. Tai leistų formuoti teismų tarybą su visuomenės atstovais.

Suvažiavimas pakvietė šalies visuomenę, Seimo narius aktyviai prisidėti prie šios itin svarbios Lietuvos visuomenei problemos sprendimo.

Ne vienas pranešėjas pastebėjo, kad Lietuvoje spekuliuojama žeme, visos tautos vertybe. Įkyri reklama vis ragina parduoti žemę. „Tai didelė apgavystė“, – pastebėjo prof. V. Landsbergis. Žemę pusvelčiui supirkinėja vertėivos, kurie iš to gauna didelius pelnus. Suvažiavimas priimtoje rezoliucijoje „Dėl Lietuvos žemės naudojimo tvarkymo“ įvardijo, jog „Valstybės mastu būtina neatidėliojant imtis veiksmingų priemonių, kad žemė kaip nacionalinis turtas būtų pilnai ir tikslingai naudojama, o ne kaip prekė tik pardavinėjama. Reikia biudžeto ir ES lėšomis pritraukti žmones ūkininkauti, tvarkyti miškus bei vandens ūkius“.

Būtų tikslinga viešai paskelbti duomenis apie tai, kas ir kiek lengvatiniomis sąlygomis įsigijo žemės, kokio dydžio ir kam, kokiems tikslams suteikta ES parama, kuri skiriama visos tautos žmonėms, o ne privilegijuotųjų papirkimui. Reikalaujama neleisti pardavinėti žemę bei kitą nekilnojamą turtą bent 10 ar 20 metų valstybines lengvatas gavusiems asmenims (išskyrus nelaimingus atvejus).

Niūriausiu sovietmečiu savo gimtąją kalbą gynėme, cituodami vieno lietuvių rašytojo pradininkų, universitetinį išsilavinimą turėjusio katalikų dvasininko Mikalojaus Daukšos (apie 1527 – 1613) žodžius: „Ne žemės derliumi, ne drabužių skirtingumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tautos, bet daugiausia išlaikydamos ir vartodamos savo kalbą, kuri didina ir išlaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę...“ Deja, dabar pačiame Vilniaus centre pilna nelietuviškų užrašų, nežinia ką reiškiančių. „Lietuvių kalbos, tautinių ir kultūrinių vertybių puoselėjimas yra Lietuvos Sąjūdžio akiraityje“, – sakė R. Kupčinskas. Suvažiavimas pritarė gegužės 23-čiąją vykusio Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus miesto susirinkimo priimto nutarimo tekstui „Už Vilnių, kuris būtų lietuviškai“. Jame skatinama siekti, kad ant šiuolaikiškų pastatų stogų, ant naujų prašmatnių fasadų, išpuodingų viešbučių ir kavinių nelietuviški įmantrūs užrašai neišstumtų lietuvių kalbos ir kad Vilnius netaptų mums visiškai svetimas. Raginamai, kad kiekvienas mūsų – politikas ar visuomenės veikėjas, verslininkas ar mokslininkas, gydytojas ar mokytojas, inžinierius ar studentas, šiandien tartų griežtą „ne“ grupuotėms, parenkančioms Vilniaus vietoms ir statiniams svetimtautiškus vardus. Šioje srityje tvirtą valią turi rodyti ir iškabas tvirtinančios tarnybos savivaldybėje.

Ne visoje Lietuvos teritorijoje sudarytos vienodai geros sąlygos išmokyti valstybinę kalbą. Uždarinėjamos kadaise Švietimo ministru dirbusio prof. Zigmo Zinkevičiaus rūpesčiu Pietryčių Lietuvoje įkurtos lietuviškos mokyklos, pamirštas Konstitucijos 14 str., kuriame pabrėžiama, kad Lietuvos Respublikos kalba yra lietuvių kalba, nebeprisimenama politinių partijų sutartis dėl Rytų Lietuvos švietimo. Suvažiavimas parengė rezoliuciją, kurioje kompetentingų institucijų prašo:

visose Vilniaus, Šalčininkų rajonų seniūnijose sudaryti ga-

limybę mokytis valstybine kalba;

mokymuisi valstybine kalba sudaryti prioritetines sąlygas; pagal LR Valstybinės kalbos, Švietimo, Etninės kultūros globos ir kitus įstatymus apginti Vilniaus apskrities mokyklas, vartojančias valstybinę kalbą, neperduodant jų Vilniaus, Šalčininkų rajonų savivaldybėms diskriminuoti ir uždaryti;

atkurti Tetėnų „Šalčios“ pagrindinę mokyklą, neverčiant 70 vaikų važinėti į Eišiškes;

nutraukti savivaldybės spaudimą Voškonių vaikų darželiui ir kitoms švietimo įstaigoms;

neįteisinti Lietuvoje užsienio aukštųjų mokyklų filialų nevalstybine kalba;

neįvesti užsieniui raidžių į lietuvių kalbos abėcėlę, Lietuvos Respublikos piliečių vardus ir pavardes dokumentuose rašyti tik lietuviškos abėcėlės raidėmis;

oficialią savivaldybių informaciją, leidinius skelbti taisyklina lietuvių kalba;

Vilniaus miesto troleibusuose nutraukti prievartinį kelevių mokymą lenkų kalba;

Etninėse lietuvių žemėse (Breslaujos raj.) atkurti ir palaikyti lietuvių kultūros ir švietimo centrus.

Atgavus nepriklausomybę, Lietuvos valstybė iki šiol bando atgauti Romos centre esančią ambasadą „Villa Lituania“, kuri neteisėtai buvo atiduota Rusijai. Pastangos susigrąžinti teisėtai priklausantį turtą neduoda norimų rezultatų. Suvažiavimas priėmė rezoliuciją, kurioje reikalaujama Italijos respublikai pagaliau nusiplauti fašistines praeities dulkes ir skubiai grąžinti užgrobtą Lietuvos Respublikos ambasadą pastatą, tuo pačiu aptarti sumą skolos, kuri susidarė Lietuvai negalint disponuoti nuosavybe 60 metų. Taip pat reikalaujama Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos valdininkų ryžtingai ginti teisėtą Lietuvos pozicijas.

Tai ne visi klausimai, kuriuos aptarė X Lietuvos Sąjūdžio suvažiavimas. Jų būta gerokai daugiau. Daugiau ir rezoliucijų. Noris plačiau apsisotiti ties suvažiavimo raginimu žmonėms vienyti dėl geresnės Lietuvos ateities.

„Dabar yra takoskyra ne tarp kairės ir dešinės, o tarp įsi-

tikinimo „man vis tiek, kas darosi Lietuvoje“ ir „man ne vis tiek“... Sąjūdis turi patirti, kaip vienyti žmones, kaip telkti, kaip rengti akcijas“. Tai prof. V.Landsbergis.

„Siekime, kad partijos dirbtų tam pačiam tikslui, kad mes patys padėtume vieni kitiems“. Tai generolo Jono Kronkaičio paraginiai.

„Partijos turi būti aktyvesnės, daugiau bendrauti su visuomene, padėti jai vienyti“. Tai parlamentaras ir Sąjūdžio pirmininkas R.Kupčinskas.

„Patriotų daug. Patriotinės veiklos mažai. Ydinga manyti, kad „aš nieko nereiškiu“. Turime burtis. Juk ir pal. Jurgis Matulaitis mums paliko priesaką „Rikiuokitės ir burkitės“. Tai žurnalistas ir publicistas Vilius Bražėnas.

Įsiklausykime į tuos paraginius ir būkime aktyvesni, kurdami mūsų Lietuvą. Gana dejuoti ir guostis vieni kitiems blogybėmis. Būkime kūrybiški ir veiklūs. Apsidairykime ir pamatysime, kad aplinkui daug sektinų pavyzdžių.

X Lietuvos Sąjūdžio suvažiavimas išrinko 17 narių Tarybą, o ši – pirmininką. Lietuvos Sąjūdžiui ir toliau vadovaus parlamentaras Rytas Kupčinskas. Taip pat išrinkta Revizijos komisija, Etikos komisija, apsarstyti įstatai.

Suvažiavimo delegatai

Lietuvos Sąjūdžio X- ojo suvažiavimo, vykusio 2007 m. gegužės 26 d., dokumentai

REZOLIUCIJA

dėl valstybinės alkoholio ir narkotikų politikos

Suvažiavimo dalyviai pripažįsta, kad alkoholio paplitimas Lietuvoje tapo nacionaline nelaime ir kelia grėsmę tautos išlikimui, vis daugiau aukų suranda ir sparčiai plintantys narkotikai. Daugėja su alkoholiu ir narkotikais susijusios nelaimės, ūkio ir moraliniai nuostoliai. Deja, mūsų valdžia, pataikaujanti alkoholio pramonei, pagal šios pramonės užgaidas „taiso“ įstatymus ne visuomenės gerovės ir žmonių sveikatos labui, bet alkoholio verslo naudai. Valdžia nesiima veiksmingų priemonių narkotikų plitimui stabdyti. Valstybės alkoholio ir narkotikų politiką dažniausiai sudaro ir tuščiažodžiavimas, sprendimai, virstantys trukdymais veiksmingai alkoholio ir narkotikų kontrolei bei priklausomybės ligų prevencijai. Tai patvirtina nesenas Premjero G. Kirkilo pasisakymas per „Žinių“ radiją, kai jis pasireiškė kaip atviras alkoholio verslo advokatas. Tai liudija ir jo Vyriausybės sprendimas panaikinti sąžiningai dirbančią Valstybinę alkoholio ir tabako kontrolės tarnybą, o jos funkcijas perduoti Narkotikų kontrolės departamentui, kuris yra kritikuojamas už tai, kad jokios kontrolės nevykdo. Nesunku suvokti, kad tokiais sprendimais Lietuvoje bus galutinai sunaikinta ne tik alkoholio, bet ir narkotikų kontrolė.

Atsižvelgdami į susidariusią grėsmingą padėtį, reikalaujame Seimo ir Vyriausybės neatidėliotinai grąžinti į Alkoholio

kontrolės įstatymą šias panaikintas nuostatas:

- visiškai uždrausti bet kurią alkoholio reklamą, o alkoholio gamintojams ir prekybininkams skelbti apie dovanas ar viešųjų renginių rėmimą;

- sugriežtinti alkoholio pardavinėjimo sąlygas – dienų ir valandų kiekį, vietas, alkoholio laikymą prekybos vietose, licencijų išdavimą; uždrausti prekiauti alkoholiu šalia mokyklų, degalinėse, kioskuose, parduotuvių maisto skyriuose, naudojantis internetu, pristatymo į namus paslaugomis ir kitais lengvinančiais alkoholio prieinamumą būdais.

- nustatyti dideles baudas už alkoholio kontrolės įstatymo pažeidimus, ekonominėmis priemonėmis pažeidėjus šalinti iš rinkos;

- nuolat didinti alkoholio akcizų proporcingai gyventojų pajamų augimui, mažinti alkoholinių gėrimų prieinamumą jaunimui;

- dalį lėšų, gaunamų iš alkoholio akcizų, skirti sporto renginių reklamai visuomeninėje televizijoje remti, visuomeninėms organizacijoms, kovojančioms dėl laisvės nuo alkoholio bei kitų narkotikų finansuoti, alkoholikams ir narkomanams gydyti;

- kovoti su naminės degtinės gamintojais ir pilstuko prekyviais, įpareigoti policiją juos suimti, už tokią prekybą padidinti baudas, kurių dalis būtų skiriama policijos operatyvi-

nei veiklai gerinti, jokia dingstimi neįteisinti naminės degtinės gamybos ir prekybos;

– apsaugoti alkoholio kontrolės ir prevencijos sistemą nuo griovimo, išsaugoti ir sustiprinti Valstybinę alkoholio ir tabako kontrolės tarnybą, suteikti jai didesnes galimybes veikti;

– paskirti Seimo Sveikatos reikalų komitetą pagrindiniu komitetu alkoholio problemoms spręsti vietoje dabar tai atliekančio Ekonomikos komiteto, kurio paskirtis skatinti verslus dažnai yra nesuderinama su visuomenės sveikatos poreikiais.

Reikalaujame Seimą ir Vyriausybę vykdyti narkotikų politiką, atitinkančią Jungtinių Tautų konvencijas bei Seimo anksčiau priimtus įsipareigojimus jokių būdu nelegalizuoti narkotikų; kiek įmanoma sumažinti narkotikų taikymą gydymo programoms ir atsisakyti jų dalijimo pagal vadinamąsias „žalos mažinimo“ programas, įskaitant taip pat ir švirkštų dalijimą narkomanams, neteisėtai įgytiems narkotikams susileisti. Valstybė turi remti tokį narkomanų gydymą, kuris ne pririštų žmogų prie narkotikų, o nuo jų išlaisvintų.

Ypatingai atkreipiame dėmesį į tai, kad Lietuvoje yra įteisinamas narkotikų taikymas vaikų narkomanų gydymo programoms ir kad tai prieštarauja žmoniškumui bei JT Vaikų teisių konvencijai. Reikalaujame, kad tokios praktikos būtų atsisakyta.

Pritariame Lietuvos Respublikos Seimo narių siūlymams pertvarkyti Narkotikų kontrolės departamento veiklą, siekiant jį paversti veiksminga kontrolės institucija.

NUTARIMAS

Pritarti Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus miesto 2007 05 23 susirinkimo nutarimui ir 2007 02 05 vilniečių kreipimuisi

„UŽ VILNIŲ, KURIS BYLOTŲ LIETUVIŠKAI“

Pritardami visuomenės išsakytooms mintims apie sumažėjusį lietuviškos kalbos vartojimą sostinėje ir matydami, į kokią nutautinto Vilniaus ateitį esame vedami, turime pripažinti apgailėtiną lietuviškų užrašų padėtį.

Vilnius skęsta nelietuviškų užrašų jūroje. Lietuvių kalbos užrašų šalia jų daug kur iš viso nėra, arba lietuviški žodžiai patalpinti nuošalyje, vos kelių centimetrų dydžio.

Juolab apmaudu, kad „savas“ lietuviškasis verslas, veikiamas globalizacijos, pasivadina angliškais vardais, taip pažemindamas ir lietuvių kalbą, ir Vilnių – Lietuvos ir jos kultūros veidrodį.

Pačiame Vilniaus centre, išnykus gražiems lietuviškiems vardams GRAŽINA, PALANGA, SVAJONĖ, ŠEŠUPĖ, DAINAVA, VILNIUS, nauja prekybos galerija, papuošta šv Jurgio skulptūra, pavadinta Lietuvos istoriją įžeidžiančiu vardu – GRAND DUKE PALACE; į UNESCO paveldą įrašyta Vilniaus senamiesčio smuklė tampa OLDTAUNU. Konstitucijos prospekte akis bado sporto ir pramogų komplekso užrašas – FORUM PALACE, ant naujos pramogų arenos atsiranda pavadinimas – SIEMENS ARENA. Žiniasklaidos ir interneto duomenimis, duris atvers didžiulis VICHY vandens pramogų parkas, o Linkmenų gatvėje, kur kadaise būta senavagės, išdygs londonietiškas SOHO – gyvenamasis kvartalas su pramogų ir verslo kompleksais.

Reikia siekti, kad ant šiuolaikiškų pastatų stogų, ant naujų prašmatnių fasadų, išpuodingų viešbučių ir kavinių nelietuviški įmantrūs užrašai neišstumtų lietuvių kalbos ir kad Vilnius netaptų mums visiškai svetimas.

Todėl kiekvienas mūsų – politikas ar visuomenės veikėjas, verslininkas ar mokslininkas, gydytojas ar mokytojas, inžinierius ar studentas, šiandien turime tarti griežtą „ne“ grupuotėms, parenkančioms Vilniaus vietoms ir statiniams svetimtautiškus vardus. Tvirtą valią čia turi rodyti ir iškabas tvirtinančios tarnybos savivaldybėje.

Mūsų yra trys milijonai, turinčių valstybinę kalbą ir savo valstybę. Valdžios institucijų tiesioginė konstitucinė pareiga

– rūpintis lietuvių kalba ir ginti Vilniaus kultūros savitumą. Reikia bausti kalbos darkytojus.

Kol gyvi mes ir gyva Lietuva, Vilnius turi byloti apie save lietuviškai!

REZOLIUCIJA

Jau laikas Italijos Respublikai nusiplauti fašistinės praeities dulkes

Dėl Adolfo Hitlerio, Josifo Stalino ir Benito Musolinio sunderintų veiksmų Italijos Respublika iš Lietuvos Respublikos atėmė ir perdavė Rusijai Romos centre esančią ambasadą „Villa Lituania“. Gėdinga stebėti Italijos Respublikos diplomatų pastangas pateisinti šį nusikaltimą, net nevengiant melo.

Italijos Respublika privalo skubiai grąžinti užgrobtą Lietuvos Respublikos ambasadą pastatą ir kartu aptarti sumą skolos, kuri susidarė Lietuvai negalint naudotis nuosavybe 60 metų.

Reikalaujame Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos valdininkų ryžtingai ginti teisėtą Lietuvos reikalą.

REZOLIUCIJA

Dėl Lietuvos žemės naudojimo tvarkymo

Visa Lietuvos žemė su miškų ir vandenų plotais yra niekuo nepakeičiama visos Tautos vertybė, įgalinanti piliečius kurti kitas materialines ir dvasines vertybes. Prieškario Lietuvoje asmeniškai Prezidentas ir vyriausybės nariai daug darbavosi ir pagal to meto materialines išgales rėmė, kad bežemiai ir mažžemiai užsiimtų žemės ūkio gamyba, neemigruotų. Dabar, kuriant net už kolūkių stambesnes žemėnaudas, žemė ir kaimo rėmimo bei ES milijardinės lėšos patenka negausiam piliečių skaičiui, kurių didžioji dalis patys žemės nedirba. Pigiai, o kai kas net svetimomis lėšomis supirkę žemę, įgyja galimybę ją brangiai pardavinėti. Respublikoje gausu reklamų prieš nedidelį žemės ūkį. Siūloma žemę parduoti ir net ES lėšomis teikiama parama atsisakantiems ūkininkauti. Neremiant atsiuriančių ūkininkų, daugiau nei pusė milijono darbštaus jaunimo, gerų specialistų išvyko ir dauguma jų užsienyje dirba samdiniais pas ūkininkus žemės, miškų bei vandenų ūkiuose. Pas mus gausiai žemės ūkio produktai importuojami ir užpildo Lietuvos vidaus rinką.

Lietuvoje šių metų sausio 1 d. būklei, pagal statistikos duomenis, valstybės žinioje buvo 888509 ha žemės ūkio naudmenų, kurias, dar nebaigus grąžinti žemę piliečiams, užsimota papiginti ir skubiai išparduoti. Lietuvoje daug žemės dirvuoja. Daug miškų besaikiai kertami, nesaugant ir užstatant vandens apsaugines zonas yra teršiami vandens telkiniai. Tai neleistina betvarkė šalies žemėnaudoje.

Valstybės mastu būtinai neatidėliojant imtis veiksmingų priemonių, kad žemė kaip nacionalinis turtas būtų pilnai ir tikslingai naudojama, o ne kaip prekė tik pardavinėjama. Reikia biudžeto ir ES lėšomis pritraukti žmones ūkininkauti, tvarkyti miškus bei vandens ūkius.

Pirmiausia žemę grąžinti savininkams!

REZOLIUCIJA

Dėl Konstitucijos reikalavimų valstybinei kalbai įgyvendinti Rytų Lietuvoje

Pastaraisiais metais pablogėjo lietuviškų mokyklų padėtis Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose. Lyginant su lenkiškomis mokyklomis, lietuviškose mokyklose mokinio krepšelis mažesnis, lietuviškų mokyklų remontui, aprūpinimui ir mokytojų rėmimui skiriama mažiau lėšų, jungiamos didesnės lietuviškos mokyklos prie mažesnių lenkiškų, sujungtoms mokykloms skiriami lenkų tautybės vadovai, kai kur lietuvių kalbos mokytojai silpnai moka lietuvių kalbą, leidžiantys savo vaikus į lietuviškas mokyklas tėvai bauginami, paperkami ir raginami mokyti vaikus lenkiškose mokyklose.

Pagal LR Konstitucijos 14 straipsnį valstybinė Lietuvos Respublikoje kalba yra lietuvių kalba, todėl atsižvelgiant į silpną lietuvių kalbos mokėjimą, prašome visose Vilniaus, Šalčininkų rajonų seniūnijų mokyklose sudaryti galimybę vaikams mokytis valstybine kalba;

mokimuisi valstybine lietuvių kalba sudaryti palankesnes sąlygas, lyginant su kitų kalbų mokymu;

vykdyti LR Valstybinės kalbos, Švietimo, Etninės kultūros valstybinės globos ir kitus įstatymus Vilniaus apskrities mokyklose, vartojančiose valstybinę kalbą;

atkurti Tetėnų „Šalčios“ pagrindinę mokyklą, kad 70 vaikų nereikėtų važinėti į Eišiškes;

neleisti panaikinti Poškonų vaikų darželį ir kitas švietimo įstaigas;

neleisti steigti Lietuvoje užsienio aukštųjų mokyklų nevalstybine kalba;

Lietuvos Respublikos piliečių vardus ir pavardes dokumentuose rašyti pagal lietuvių kalbos rašybos taisykles;

visą LR savivaldybių informaciją skelbti taisyklina lietuvių kalba;

etninėse lietuvių žemėse (Breslaujos raj. ir kitur) kurti ir remti lietuvių kultūros ir švietimo centrus;

atnaujinti Lietuvos partijų sutartį dėl Rytų Lietuvos švietimo;

padidinti lietuviškų mokyklų finansavimą iš valstybės rezervo Rytų Lietuvoje.

KREIPIMASIS

Dėl Lietuvos Sąjūdžio patalpų

Pastato Gedimino pr. 1 patalpose nuo 1988 m. buvo Lietuvos Sąjūdžio pagrindinis organizacinis štabas. Čia anuomet ir dabar vyksta Lietuvos Sąjūdžio susirinkimai. Šio pastato I ir III a. patalpose anuomet vyko posėdžiai. Juose rengė dokumentus atkurti Lietuvos valstybingumą, laisvos demokratinės Lietuvos Konstitucijos projektus, klojo pamatus nepriklausomos Valstybės ideologijai, ekonomikai, kultūrai, piliečių bei valstybės saugumui. Čia gimė idėjos kurios atvedė Lietuvą į KOVO 11-tąją ir yra visai Lietuvai brangus mūsų istorijos paveldas, turintis išskirtinę svarbą, prilygstančią Signatarų namams. Taigi, šie abu objektai mena didžiulį istorinių įvykių faktą.

Lietuvos Sąjūdžio istorinės patalpos tarnauja Sąjūdžio veiklai ir šiandien. Čia posėdžiauti renkasi Lietuvos Sąjūdžio, Vilniaus Sąjūdžio, pedagogų, „Laboros“, Laisvės kovotojų taryba ir kiti Sąjūdžio padaliniai, lankosi užsienio bendruomenių atstovai, kitų šalių svečiai, domisi Sąjūdžio archyvais, muziejumi ir dabartine Sąjūdžio veikla. Ant Gedimino pr. 1 pastato jau 19 metų plevėsuoja Lietuvos valstybinė vėliava, ženklindama šio pastato svarbą.

Kadangi patalpos Gedimino pr. 1 pirmame ir trečiame aukštuose vientisas kompleksas, jos visos turi būti naudojamos tik Sąjūdžio tikslams. Reikalinga panaudos sutartis su Vilniaus miesto savivaldybe joms visoms.

REZOLIUCIJA

Dėl Medininkų žudynių albumo

Lietuvos Sąjūdžio X-asis suvažiavimas, konstatuodamas Valstybės struktūrų neveiklumą, net nekvalifikuojant nelaisvėn paimtų Lietuvos pareigūnų ir kariškių žudynių Medininkuose kaip karo nusikaltimo, lyg būtų tyčia laukiama 20-ties metų senaties, nutaria ir įgalioja Sąjūdžio tarybą išleisti šios tragedijos atminimo fotografijų ir dokumentų albumą.

Į talką bus kviečiami istorikai ir įvykių įamžinę žurnalistai, teisininkai ir kariškiai, finansiniai rėmėjai, neabejingi Lietuvos valstybės teisingumui.

REZOLIUCIJA

Dėl Lietuvos Laisvės kovų įamžinimo

Kai kuriose kaimyninėse valstybėse stiprėja agresyvi veikla, siekianti pakeisti sampratą apie tautų apsisprendimo, demokratijos, laisvės teises. Tendencingai painiojamos išlaisvinimo ir okupacijos sąvokos, kolaborantai sulyginami su pasipriešinimo okupantams kovotojais, menkinami ir net nuslepami genocido faktai. Pasigirsta balsų, reikalaujančių gražinti okupantams išsivadavusias teritorijas, įvesti dvikalbystę.

Lietuvos istorikai, pasipriešinimo kovų dalyviai turi plėsti okupacijos laikotarpių tyrimus, duoti atkirtį kolaborantų leidžiamai literatūrai, tendencingai nušviečiančiai istorinius įvykius. Valstybės institucijos turi skirti žymiai daugiau dėmesio ir lėšų Laisvės kovotojų ir kovos vietų įamžinimui bei pviešinimui, ypač rajonuose, kur šiuo metu pagrindinius darbus atlieka tik visuomeninės organizacijos.

PAREIŠKIMAS

Apie lemtingą Lietuvos teisėsaugos nepriklausomumo išbandymą

Konstituciniam Teismui paskelbus apie „Alitos“ bendrovės privatizavimo ydingumą nuo pat konstitucinių šios nusikaltamos veiklos pagrindų, o anksčiau tyrusioms institucijoms nustačius padarytą valstybei 36 mln. litų žalą, prie kurios dar tektų pridėti italų verslininkui L. Bosko, faktiškai laimėjusiam konkursą, bet neteisėtai nušalintam, teismo priteistą milijoninę kompensaciją, teisėsauga turi imtis tolesnių nuoseklių jai priskirtų veiksmų.

Pirmas – tai viešojo intereso gynimas, atlyginant valstybei padarytas per 37 mln. litų nuostolius.

Antras yra atsakomybės klausimas. Generalinė Prokuratūra dar niekada nesirijo kelti bylų aukštiems arba buvusiems aukštiems valstybės pareigūnams, nuosekliai tirti jų korupcines machinacijas. Dabar ateina šios ir kitų teisėsaugos institucijų išmėginimo testas, jų pačių atsakomybės ir savarankiško išbandymo.

Lietuvos Sąjūdžio X-asis suvažiavimas ragina Generalinę Prokuratūrą ir kitas teisėsaugos grandis neapvilkti šalies piliečių, vis dar norinčių pasitikėti savo valstybe, o valstybė parodyti, kad teisingumas Lietuvoje nėra vien klanų valdoma fikcija.

Prie
Sąjūdžio
simbolių

Atsikratykime „DEMOKRATIJOS”

Vilius Bražėnas

Nudžiugau užtikęs spaudoje („Lietuvos Aids” 2007 03 26 Nr. 69) dr. Darijaus Beinoravičiaus straipsnį „Demokratija ar pseudodemokratija”, išpėjantį apie galimai klaidinančią ir net klatingą žodžio „demokratija” vartojimą. „Nedaug kas bedrįsiai viešai abejoja demokratijos privalumais, jos principams viešai skelbia savo ištikimybę pačios įvairiausios valstybės”, – taikliai nurodo dr. D. Beinoravičius pačioje straipsnio pradžioje. Primena net tokius „demokratus” kaip raudonieji

khmėrai, kurie 1974 – 1979 m. išžudė pusantro milijono žmonių (ketvirtadalį Kambodžos gyventojų).

Autorius, dargi Mykolo Riomerio teisės universiteto docentas, ko gero, nežino, kad Vakarų Europos ir JAV akademinuose sluoksniuose („geroje kompanijoje”), tarp liberalių ir dar labiau sumarksėjusių akademikų, apie raudonuosius taip nekalbama. Apie komunistus – „arba gerai, arba nieko”.

Tačiau dėl to, kad „demokratija” tinka net tokiai gaujai kaip khmėrai, Lietuvoje pagaliau dėmesys atkreiptas ir iš mokslinio kampo. Iš publicistinio kampo bandyta trimituoti jau daug metų. Kad demokratija negarantuoja laisvės yra du straipsniai 2000 m. Lietuvoje išleistoje mano knygoje NAUJA PASAULIO SANTVARKA.

Dr. D. Beinoravičius gal kam nors įtikimiau, negu koks nors politikos „sirgalius”, nurodo kas sujaukia mūsų žinovų diskusijas spaudoje ir eteryje. Jis sako: „Todėl, nepaisant pagrįstų pretenzijų į universalumą, demokratija vis dar lieka labai miglota idėja, kurią kiekvienas supranta skirtingai”.

Tai moksliskas apibendrinimas idiotiškos padėties, nieko neišrišančiose politinėse diskusijose. Kaip publicistas seniai priėjau nuomonės, jog žodis „demokratija” pavertė daugelį (ne tik mūsų) politologų, žurnalistų, politinėmis papūgomis. Papūga, išmokusi porą žodžių, kartoja juos visur – tinka ar netinka. Lietuviams dažniausiai vietoje demokratijos tiksliau tiktų gražus lietuviškas žodis „savivalda”, kaip priešingybė tirnijai ar diktatūrai. Tačiau ir šis kai kieno klaidingai naudojamas vietoje „savivaldybių” (rinkimuose). Juk negali būti monarchijos, anarchijos, respublikos, diktatūros rinkimų. „Demokratija” brukama net JAV vietoje „laisvi rinkimai” ir net vietoje „Respublika”. JAV Konstitucijos architektai griežtai pasisakė prieš demokratiją, kaip prieš laisvei pavojingą sistemą.

Politinės papūgos, kurios politikoje, atrodo, žino tik vieną žodį – „demokratija”, nuolat, lyg plaktuku vinį, kaldamos įka-

la tai galvon ir paverčia mus visus politinėmis papūgomis. Net kartais nesusivokiame, kad kalbame tarsi mėnulio permainų paveikti. Nežiūrint visų kalbų apie „Vakarų demokratijas”, demokratijos niekas nerai nei JAV, nei Europoje, kiek eurų ar dolerių už tai kas pasiūlytų. Yra visko, tik ne demokratiją.

Gaila, kad dr. D. Beinoravičius sustojo pusiauakelėje minėdamas „atstovaujamąją demokratiją”. Tai yra oksimoronas – save paneigias pareiškimas. Jis to nepavadina tikruoju vardu – RES-PUBLIKA. Toje sistemoje laisvi žmonės laisvuose rinkimuose išrenka atstovus jiems atstovauti valstybės reikaluose. Kiek žinau, respublikos šaknys siekia 6-tojo šimtmečio prieš Kristų Graikiją. Pagal užsakymą, išminčius Solonas parašė „Solono įstatymus” – valdymosi (savivaldos) naują sąvoką: „valdymą pagal parašytą ir pastovų įstatymą”. 454 m. prieš Kristų romėnai pagal Soloną surašė ir priėmė „12 PLOKŠČIŲ”, kas tapo romėnų Konstitucija.

Turbūt ir Solonas netikėjo, kad netobuli žmonės, ypač su trūkumais viešojoje moralėje, gali surašyti tobulos savivaldos taisykles. Todėl jis nurodė ir būtinas sąlygas gerai ir teisingai savivaldai: „Kai žmonės klausia valdovų, o valdovai klausia įstatymų”. O aukščiausias įstatymas turi būti Konstitucija, kuri varžo „valdovų” (valdžių) galią, o ne tautos, žmonių, galią ir teisę išsirinkti ir turėti „įstatymui” paklusnią valdžią. Gi „įstatymą”, jei teisingą, parašo ar patvirtina valdomieji, o ne valdovai. Valdovų parašyto įstatymo pavyzdžiu buvo veidmainiška „Stalino Konstitucija”: pilietis turėjo visas teises ir laisves (su sąlyga), jei tai neprieštaravo valdžios išleistiems įstatymams. Tuo pačiu principu vadovaujasi ir JTO Visuotinė žmogaus teisių deklaracija, neva užtikrinanti žmogaus teises.

Aišku, kad ir respublika gali būti ir, kaip matome, yra pikt-naudžiaujama. Tačiau tokia savivaldos forma gali egzistuoti ir net kai kur egzistuoja. Ji nėra, kaip „demokratija”, tik nesusipratimų fantazijų kaleidoskopas.

Daug padėtų mūsų tautai atsitiesti įvairiose srityse, jei bent dalinai atsikratytume politinio „demokratinio” papūgiškumo ir imtume kalbėti aiškia tautos kalba. Bent jau susikalbėti norintieji galėtų susikalbėti.

Pažymėtina, kad dr. D. Beinoravičius čia minėtame straipsnyje iškėlė kelias kitas su demokratija susijusias negeroves. Viena jų – skaitmenimis (balsų skaičiumi) tiesos ar melo, gėrio ar blogio nustatymas. Taipogi jis išidėmėtina aiškiai nagrinėja retai paliečiamą „demokratinės” lygybės, be prievolės, be pareigų svertų žalą. Apie tai jau 1923 m. rašė Nikolajus Berdiajevas Berlyne pasirodžiusioje knygoje NELYGYBĖS FILOSOFIJA. Ją į lietuvių kalbą (1980 m., prie Sovietų!) išvertė dabar gilia ir plačią idėjų vagą rėžiantis publicistas bei visuomenininkas Algimantas Zolubas. Knygoje gausu ir demokratiją smerkiančių minčių. Viena iš jų: „Atitrūkusi demokratijos idėja yra didžiausia

Demokratija

„Demokratija”

žmogaus ir tautos kokybės, dvasinio lygio panieka”.

Be daugybės kitų demokratijos nuodingumą nurodančių pasauliečių, yra tai darančių žymių dvasiškų. 1950m. Popiežius Pijus XII kalboje federalistams nepitarė demokratinei sistemai, nes demokratinė lygybė varžo asmeninę laisvę kaip ir totalitarinė sistema.

Savame archyve užtikau JAV katalikų savaitraščio “The Wanderer” 1998m. straipsnį teigiantį, kad Popiežius Jonas Paulius II ir kardinolas Jozefas Ratzingeris yra dažnai įspėję, jog demokratija, kuri paneigia dieviškąją įstatymą ir suabsoliutina viešąją opinią ir daugumos sprendimą, sunaikins žmonių bendrijos pagrindą”. Net 1991m. enciklikoje „Centesimus Annus” Jonas Paulius II teigia: “Kaip istorija rodo, demokratija be vertybių lengvai išvirsta į atvirą ar šiek tiek užmaskuotą totalitarizmą”.

Net aiškiais žodžiais kalbą, tiesos siekią geros valios de-

batuotojai užkliūva už demokratijos nesusikalbėjimų. Tačiau kai debatuose kas nors bando paslėpti savas mintis už miglotų papūgiškų žodžių, neįmanoma atrasti tiesą.

Kadangi Pirmojoje Respublikoje prof. Mykolas Riomeris buvo didis autoritetas, ir ne vien savo išvaizda (didžiuojuosi tuo, kad jis (seniai, labai seniai) buvo VDU rektorium, kai aš buvau studentas), tai prieš kiek laiko planavau rašyti demokratijos klausimu “atvirą laišką” jo vardo universiteto studentams, kad bent šios institucijos studentai nesileistų, kad juos klaidintų žiniasklaidos ir politikos demokratinės papūgos. Dr. Darius Beinoravičius savo straipsniu sutalpė man triūsą.

Abejoju, ar apsimokėtų eikvoti voką ir pašto ženklą Lietuvos politikos ruošiančio instituto studentams; juos jau “apšvietė” ten “politinius mokslus” dėstantis, žinoma, instituto direktoriaus kvietimu, buvęs LKP gensekas A.M.Brazauskas.

Nauja atominė elektrinė – nauja kupra Lietuvai

Algimantas Zolubas

Artimųjų Rytų folklorinis personažas, gudruolis, išminčius, pokštininkas Chodža Nasredinas, gimęs Turkijoje XIII amžiuje, tebekeliauja po knygas apie jį, po linksmus, nešvankybų vengiančius sambūrius, linksmina ir net gydo nuo įvairių negalių žmones.

Antai žinomas nutikimas, kaip Chodža, besilankydamas Bucharoje, turtuolio paprašytas, pastarąjį bandė išvaduoti nuo jį slegiančios kupros. Turtuoliui buvo pasiūlyta įlysti į maišą, būti užrištam visą dieną, o tuo metu Nasredinas savo burtais naikinsiąs kuprą. Tačiau turtuolis privalėjo gydymo metu jokių būdu nepagalvoti apie beždžionės užpakalį, tarkim, koks jis plikas, negražus, raudonas. Jei kupriaus mintis nors valandėlei nukrypts prie beždžionės užpakalio, pats būsiąs kaltas dėl nesėkmingo gydymo.

Nespėjo Nasredino pašertas asiliukas pašaro sužiaumoti, kaip kuprius pareikalavo maišą atrišti; jam, tik atsidūrus maišo tamsoje, į akis smelkėsi būtent beždžionės plikas, bjaurus, skaisčiai raudonas užpakalis. Bandymai sustabdyti mintis ir akis prie savo kupros išnykimo buvo nesėkmingi, nes vėl iš tamsos pasirodydavo nelemtas beždžionės užpakalis.

Kaip teigia mūsų pačių ir užsienio stebėtojai, Lietuva tebevelka sunkią kuprą. Metas būtų jos atsikratyti, juolab, kad daktarų bei įvairių injekcijų pakanka, tačiau trukdo žvilgsniai, mintys ir veiksmai, nukreipti į tą nelemtą skaisčiai raudoną beždžionės užpakalį. Tarsi jo užhipnotizuoti, mūsų valstybės vyrai ir kai kurios moterys (ypač kunigaikštienė Kazimira), jei tik bandoma kuprą kratyti, skatina atsigręžti į beždžionės sėdmenis, į juos žiūrėti, net žavėtis.

Ta kupra – Ignalinos atominė elektrinė (AE). Ji Lietuvai niekada nebuvo reikalinga. Kaip buvusios SSRS paribyje, Lietuvoje sovietai plėtojo labai energetiškai imlią raketinių kompleksų statybą ir eksploatavimą. Norint išvengti energijos nuostolių perdavimo linijose, jiems reikėjo čia turėti galingą elektrinę. Ji ir buvo pastatydinta. Ta elektrinė nereikalinga Lietuvai ir dabar, nes turime elektros energijos perteklių. Ji reikalinga Rusijai ir Baltarusijai, nes jie pigiai ją iš Lietuvos gauna; moka 4 ct už kWh, mes mokame po 33 ct už kWh.

Kadangi Ignalinos AE buvo pripažinta nesaugia, pastatydinta pavojingose tektoninėse vietose, Lietuva, stodama į Europos Sąjungą, išpareigojo kuprą nusikratyti, AE uždaryti iki 2009 metų. Tarsi buvo padėtas taškas. Padėtas, tačiau – tas nelemtas beždžionės užpakalis... Politikai, nepajėgdami atitraukti dėmesio nuo jo, nesitardami su tauta, su specialistais geologais, energetikais bei ekonomistais, geidžia ne tik pratęsti senosios AE eksploataciją, bet ir pastatydinti naują AE, Lietuvą palikti kuprotą. Pastebėsime, kad nėra išspręstas senosios AE atominio kuro atliekų saugojimo klausimas, o naujoji AE be atliekų taip pat neveiks.

Kaip rodo patirtis, mažai valstybei steigti didelius pramoninius kompleksus, juolab tenkinti tuščią ambiciją – būti tarp branduolinių galiūnų, netikslinga, net pavojinga. Iš „Mažeikių naftos“ tarsi naudą turime, tačiau kiek problemų buvo, kurių ir dabar pakanka. Sovietmečio didžiosios įmonės bankrutavo, tapo vaiduokliais, o ir „Mažeikių naftą“ pardavėme.

Regis, akivaizdu, įtikėtina, tačiau vieno kelmo kelios partijos energetikos reikalus nori tvarkyti savaip. Nereikia joms vėjo, geoterminių, vandens, biokuro bei kitų alternatyvių energijos šaltinių, nes ten didelių „nuovirų“ arba rusiškai vadinamo „atkato“ negausi. Gi iš dešimtis milijardų kainuojančios naujos AE statybos pinigėlių galima išplauti tiek, kad valdžioje naujai buržuazijai išsilaikyti užtektų daugeliui metų. Kas gali paneigti, kad pinigai, skirti AE uždarymui ar eksploatavimui, neplaunami dabar? Informacija į žiniasklaidą, kad uždarymo darbai vyksta vangiai, o lėšos tirpsta sparčiai, jau buvo prasydusi. Antai, kaip skelbia TV-3, įmonė „Energetikos tiekimo bazė“, tarp kurios steigėjų yra Valstiečių liaudininkų sąjungos lyderės Kazimiros Prunskienės dukra, sugebėjo tapti Ignalinos atominės elektrinės tiekėja-tarpininke ir maždaug 20 tūkst. litų vertės įrengimus jai parduoti už daugiau nei 3,5 mln. litų. Muitininkų atskleistą aferą nagrinėja Valstybės saugumo departamentas, Ūkio ministerija, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba. Ar nepanašu, kad „kunigaikštienė“ kaupia fondą artėjantiems prezidento rinkimams?

Dabar valdžia jau kalba tik apie naujos AE akcijų skirstymo procentus, tarsi naujos statybos reikalas jau nuspręstas. Ar taip yra? Kas nusprendė? Ar kas tokiu atsakingu klausimu viešai diskutavo, ar buvo atsiklausta tautos? Juk tai pražūtingų kėslų įgyvendinimas per tautos mulkinimą!

Jei minimus kėslus tenkins Seimas, tauta nebeatlaikys. Žinant Seimo sudėtį ir veiklą, juo pasikliauti būtų labai neapdairu. Turi liautis tūnojusi visuomenė.

Ignalinos AE

Darnioji energetika – tai ne atominė energetika

Stasys Paulauskas,
Lietuvos vėjo energetikų asociacijos prezidentas

Gatvėje žurnalistų paklaustas dėl naujo branduolinio reaktoriaus statybos tikslingumo tūlas klaipėdietis tarstelėjo: „Mirti vis vien reiks!“. Ši eilinio piliečio nuomonė gana taikliai atspindi pastaruoju metu įsivyravusią nuostatą dėl Lietuvos energetikos ateities. Reiktų suprasti taip, kad nors branduolinė energetika ir mirtinai pavojinga, tačiau kito kelio Lietuva neturi.

Aišku, būtų galima šį lemtinę pesimistinį verdiktą pridėti prie jau tapusių įprastomis nesprendžiamų nacionalinių nelaimių, kaip pirmavimą pasaulyje kaliniųjų ir savižudžių skaičiumi bei paliekančių kraštą jaunų žmonių mastą ir kt. Tačiau pastarojo meto mokslo ir technologijų raidos tendencijos akivaizdžiai rodo, kad pasirinkti pavojingesnę energetikos alternatyvą visiškai nebūtina, energetikos raida savaime vyksta išmintingai – žmonių saugumo ir nepriklausomybės nuo pavojingų energijos šaltinių bei techninių sprendimų kryptimi. Vis daugiau šalių suranda politinės išminties, ryžtingai atsikako nuo pavojingų naftą, dujas bei branduolinį kurą naudojančių jėgainių ir sparčiai diegia pažangią atsinaujinančią energetiką, kinko vėją, panaudoja saulės, bangų ir kitas saugias energijos rūšis.

Šio straipsnio paskirtis nėra pateikti gatavą receptą, kokius konkrečius energetikos projektus verta įgyvendinti. Praėjus 15 metų po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo svarbu paskatinti viešą diskusiją, kad kiekvienas tautietis pajustų atsakomybę už savo šalį, jos dabarties ir ateities kartų gerovę, išmokyti mąstyti strategiškai ir užtikrinti galimybes darniai plėtoti energetiką.

Nepasiteisines eksperimentas

Branduolinė energetika turi dvi pagrindines neišsprendžiamas problemas: 1. Neįmanoma užtikrinti visiško jos saugumo; 2. Nesugalvota, kaip greitai ir pigiai nukenksminti panaudotą kurą. Kai 70-aisiais praeito šimtmečio metais buvo sumanyta branduolinė energetika, galvota, kad ji visiems laikams patenkins žmonijos pigios energijos poreikius. Deja, nepasiteisino. 1986 metais Černobylio katastrofa parodė, kad žmogus nėra tobulas, jog sugebėtų numatyti visus galimus įvykius ir išvengti avarijų ir katastrofų. Atsirado *Saugos kultūros (Safety culture)* samprata. Lietuvoje jau galima išgirsti apie „branduolinį refleksą“, kada įvykusios stambios avarijos pirmiausiai siejamos su katastrofa IAE. Neseniai įvykęs žemės drebėjimas daugeliui Lietuvos žmonių pirmiausiai asocijavosi su nelaime šioje elektrinėje.

Katastrofų priežastis – vienoje vietoje sutelktas didelis energijos, žmonių, pastatų ir kt., o tai reiškia – pavojų kiekis. Liaudies išmintis pagimdė lakią „*Bin Laden o džiaugsmo*“ metaforą, siejamą su branduolinėmis elektrinėmis, užtvankomis, dangoraižiais, autobusais, tiltais ir kt. Vieno galimo IAE teroristinio ryšio šešėlis privertė suklusti visą Lietuvą. O kiek gali būti neišaiškintų teroristinių ryšių? Branduolinės katastrofos kelia grėsmę šimtams tūkstančių, jeigu ne daugiau, žmonių gyvybių, sukelia ligas, genetinius pokyčius ir kitas nelaimes. Daugelio Lietuvos žmonių atmintyje dar gyvos Černobylio katastrofos netektys. Avarijos pasekmės likviduoti buvo gabenami ir Lietuvos žmonės. Vokietijos mokslininkai apskaičiavo, kad išliekant dabartiniams sutrikimų atominės elektrinės dažnumui, branduolinės katastrofos Europoje per artimiausius 40 metų tikimybė yra lygi 16%.

Kita problema – kur dėti branduolinio kuro atliekas, kurioms natūraliai nusikenksminti prireiktų kelių šimtų metų. Mažiausia bėda – saugoti šias atliekas specialiuose konteneriuose. Nuspręsta palikti šį rūpestį ateities kartoms, jų nuomonės neat-siklausus. Tačiau niekas gyvas būdamas nepanoro branduolinių atliekų kaimynystės. Tapo akivaizdu, kad geriausias būdas išvengti atomo nepatogumų – išvengti pačios elektrinės. Lietuvos atominės energetikos specialistas J.Vilemas pagrįstai tvirtina, kad branduolinė energetika – ne ta kryptis, kuria turi vystytis Lietuva. O kas už jį geriau išmano šitą sritį? Nuo 1986 metų atominės energetikos vystymas sustojo ir prasidėjo jos demon-tavimas. O energetikos raida pasuko decentralizacijos kryptimi. Danai 1970 metais nepasidavė atomo vilionėms, pradėjo kinkyti vėją ir ilgiausiai gyvena. Vokietija ne tik kad nevysto branduolinės energetikos, bet numatė visas atominės elektrinės demontuoti iki 2020 metų.

Tačiau ne visos šalys sugebėjo tinkamai susiorientuoti ener-getikos istorinėje raidoje. Nepageidaujami prarasti savo verslo Prancūzijos branduolinių jėgainių gamintojai ieško neišsprususių (energetikos perspektyvų požiūriu) politikų ir stengiasi jiems įpiršti savo jau nebeaperspektyvią įrangą. Susidariusioje situacijoje negalima atmesti ir korupcinių svertų panaudojimo galimybių. Vienadienių ir neatsakingų gi politikų galima rasti visose šalyse.

Teisinga kryptis – decentralizacija

Šalies energetikos decentralizavimo kryptis nubrėžta jau prieš dešimtmetį, įteisinta energetikos ir elektros įstatymuose. 1999 ir 2002 metais susirinkę į tarptautinę mokslinę konferen-ciją Klaipėdoje „*Energetikos decentralizavimas: miestų ener-getikos ateitis*“ šalies energetikai nusistatė aiškią nuomonę dėl šalies energetikos ateities. Stojimas į ES suformavo pagrįstus išpareigojimus uždaryti IAE ir decentralizuoti energetiką.

Tačiau šalies politinė raida ne visiškai atitinka natūralias pasaulio energetikos raidos tendencijas. Energetika - ko ne tamprausiai su politika susieta ūkio šaka. Todėl ir energetikos decentralizavimo tendencijų žinias kai kurie verslininkai panaudojo tam, kad užsitikrinti sau geresnes galimybes tenkinti verslo interesus. Šilumos įstatyme buvo įtvirtinta centralizuota šildymo sistema ir ilgam nutolintos šio ūkio decentralizavimo galimybės. Vakarų Lietuvos skirstomųjų tinklų privatizavimas įtvirtino elektros tinklų monopoliją. Monopolistai gi gali diktuoti kainas. Elektros ūkyje susidarė paradoksali situacija. Iš 38 centų/kWh galutinis vartotojas 6,5c/kWh sumoka už elektros energijos gamybą IAE, o 31,5c/kWh tenka mokėti tinklams už transportavimą ir nuostolius. Ar ne brangoka apsieina mums visiems centralizuotas elektros energijos tiekimas? Ir tai ne riba. Išliekant privačiai elektros tinklų monopolijai, elektros tinklų operatoriai yra suinteresuoti didinti energetikos centralizaciją ir jie tikrai sugalvos būdų, kaip daugiau transportuoti energijos ir tuo didinti savo pajamas. Vartotojams tinklų monopolija – tai garantuotas elektros kainos didėjimas.

Sustabdyta energetikos decentralizacija atspindi sustojusius demokratizacijos procesus ir bandymus įtvirtinti monopoli-jų diktatą. Tenka apgailestauti, kad specifine technikos kalba parašyti energetikos įstatymai ir poįstatyminiai aktai nepalieka galimybių viešinti energetikos verslo interesus, kadangi juose sunku susigaudyti ne tik Seimo nariams, bet ir daugeliui žiniasklaidos atstovų. Todėl retas kuris dienraštis ar televizijos kanalas imasi opios, bet nelabai patogios temos. Kur kas prieinamiau yra viešinti politikų dorovės problemas.

Strateginis atsakingumas

Asmeninis atsakingumas už padarytus nusikaltimus žmo-nijai yra įtvirtintas tarptautinėje teisėje. Kai kuriems nusikal-

timams negalioja senaties terminas. Tačiau strateginis atsakingumas už priimtus valdymo sprendimus, atnešusius naujoms kartoms daugybę pavojų, dažnai nediskutuojamas. Ką reiktų šiandien pasakyti tiems kariškiams, kurie pasibaigus antrajam pasauliniam karui sumetė į Baltijos jūrą nepanaudotą cheminį ginklą, tuo sukeldami mirtiną pavojų šio regiono gyventojams?

Kyla pagrįstas klausimas, kas davė teisę palikti ateities kartoms nuolatinį branduolinės katastrofos pavojų ir virš 350 metų saugoti panaudotą branduolinį kurą? Įdomu, kodėl niekas nemodeliuoja, kas nutiktų Visagino miestui ir Lietuvai, Baltarusijai ir t.t. įvykus IAE branduolinei katastrofai? Kodėl viešai nediskutuojama dėl branduolinės energetikos? Iš kur toks nusiikalstamas neatsakingumas? Klaidinami žmonės. Kodėl niekas nepraneša Lietuvos žmonėms, kiek kainuos naujame reaktoriuje pagaminta kilovatvalandė elektros energijos? Ji tikrai nebus tokia, kaip IAE dabar, o žymiai brangesnė, kadangi į ją reikės įtraukti investicijų atsipirkimą. Gal kam naudinga prastumti šį pavojingą projektą slapčia?

Demokratinė šalis privalo viešai išdiskutuoti kiekvieną energetikos ateities sprendimą ir priimti atsakingiausiai. Kiekvienas, kuris pasisako už branduolinę energetiką, privalo prisiminti asmeninę ir savo palikuonių atsakomybę už galimas tokio sprendimo pasekmes Lietuvos žmonėms. Reikia mąstyti šimtmečiais, kaip tai darė J. Basanavičius. Verkti norisi stebint mūsų vienadienių politikų nešvarų gudravimą.

Apsisprendimas dėl Lietuvos energetikos ateities reikalauja strateginio atsakingumo ne vien iš politikų ir valdininkų pusės. Kadangi Respublikos Prezidento, Seimo ir Vyriausybės narių atsakomybė už priimamus ilgalaikius strateginius sprendimus dar nėra pakankamai įtvirtinta šalies teisės aktuose, tai privalo padaryti pati tauta, kiekvienas jos pilietis. Nebūkime abejingi ir pajusime atsakomybę prieš ateities kartas. Tuo atveju verta kelti klausimą dėl Konstitucijoje numatyto referendumo surengimo galimybės.

Demokratijos vėjai

Pagaliau, kam rizikingai eksperimentuoti su pavojingais ir teršiančiais aplinką įrenginiais, kai pasaulyje pilna nieko nekanuojančios vėjo ir saulės energijos. Šių energetikos rūšių perspektyvumas ne tik kad nebekelia abejonių, bet ir jos jau įgalina gaminti pigesnę elektrą. Pasaulyje vėjo energetika auga sparčiausiai iš visų energetikos rūšių. Danai planuoja iki 2020 metų 50% elektros gaminti iš vėjo. Prieš 5 metus jie planavo tik 15%. Apetitas pagrįstai auga.

Vėjo energetika yra decentralizuota ir ji praktiškai panaikina centralizuotų energetikos sistemų keliamus pavojus.

Tačiau vėjo energetika – tai ne šiaip viena energijos gamybos rūšių. Neprijungiami prie elektros tinklo 6 vėjo malūnai prie Kretingalės ir 20 mln. litų išaldytų investicijų rodo, kad vėjo energetika kartu su decentralizacija atneša naujus vėjus į centralizuotą energetikos sistemą ir ūkio valdymą. Tai – augantis svetimkūnis, kuris griaua centralizuoto energijos tiekimo ir monopolijų pamatus. Tačiau bet kuri naujovė, sukaupusi kritinę masę anksčiau ar vėliau įveikia seną sistemą. Taip neišvengiamai atsitiks ir su šalies energetikos ūkiu.

Kiekvienam – po vėjo malūną

Lietuva nuo seno – vėjų kraštas. Jau XVI amžiuje visoje Lietuvos teritorijoje ir ypačiai pajūryje vėjas buvo naudojamas grūdams malti ir lentoms pjauti. Tik centralizuotas sovietmetis atnešė į Lietuvą atominį monstrą ir centralizuotą energetikos sistemą. Lietuva negalės tapti pilnai demokratinė šalimi, kol nedecentralizuos energetikos.

82% arba pagrindinę elektros energijos kainos dalį sudaro energijos perdavimas vartotojams elektros tinklais iš Rytinėje šalies dalyje sutelktų elektrinių. Elektros energija 400 kilometrų kelyje patiria daug nuostolių. Priartinus elektros gamybą prie vartotojų, reiktų mažiau transportuoti elektrą, sumažėtų

nuostoliai tinkluose. Energetikos decentralizacijai labai tinka atsinaujinančios energijos šaltiniai. Prie kiekvieno miestelio įrengus po vėjo jėgainę, elektros perdavimo kaštai

turėtų sumažėti perpus – dabartinėmis kainomis – apie 14 centų/kWh. Skaičiuojant, kad dabar vėjo elektrinių pagaminamos 1 kWh kaina yra 22 centai, vartotojams elektra nepabrangtų. Iki 2010 metų pajūryje bus pastatyta virš 200 MW vėjo jėgainių, kurios iš esmės patenkins Klaipėdos miesto elektros energijos poreikius.

Centralizuotos energetikos šalininkai nuolat pabrėžia, kad vėjo elektrinės neveikia, kai nėra vėjo. Taip, kaip ir atominės, taip ir vėjo jėgainės galios svyravimams išlyginti reikalinga rezervinė kitų elektrinių galia. Uždarius IAE liks be darbo Kronio hidroakumuliacinė elektrinė, kuri buvo pastatyta IAE pagamintos elektros energijos poreikio svyravimams išlyginti. Išplėtus Kronio HAE galią nuo dabartinės 900 iki galimos 1600 MW galios, galima Lietuvoje sausumoje ir jūroje pristatyti tiek vėjo malūnų, kad būtų galima pusę ir daugiau šalies elektros poreikio patenkinti nenaudojant pavojingų atominių monstrų ir didinių gamtos teršėjų.

Vėjo energetikos perspektyvumą paliudija investicijų pasiūla į vėjo energetikos plėtrą, kuri gerokai viršija realias šalies galimybes. Neprireiktų to 1 iš 3 mlrd. eurų, kuri numatoma skirti naujo branduolinio reaktoriaus statybai iš Lietuvos valstybės biudžeto, pakaktų ir užsienio bei vietos investicijų. Perspektyvoje iki 2020 metų vėjo energijos panaudojimas gali užtikrinti 50% ir daugiau nepriklausomybės nuo užsienio dujų tiekėjų. Kita pusė susieta su saulės, vandenilio ir kitų atsinaujinančios energijos rūšių panaudojimu. Tai – platus poligonas moksliniams tyrimams ir naujovėms, panaudojant ES struktūrinių fondų paramą.

Galimybių daugėja

Kai prieš tryliką metų pradėjome nagrinėti vėjo energetikos plėtros galimybes, teko tarsi į sieną atsimušti. Kodėl vėjo energetika Lietuvoje neįmanoma, buvo pateikiama daug argumentų, nuo „Lietuvoje vėjo nėra“ ir iki „Lietuvos žmonėms brangiai kainuos“. Tačiau gyvenimas atmeta visus išsigalvojimus. Senkantys naftos ir dujų ištekliai, auganti jų kaina, vis geriau suvokiami branduolinės energetikos pavojai, darniojo vystymo kultūros plėtra nuosekliai ir užtikrintai gerina atsakingos atsinaujinančios energetikos galimybes. Ką tik Švedija pirmoji pasaulyje paskelbė iki 2020 metų nutrauksianti naftos naudojimą ir nebeplėsianti branduolinių jėgainių. JAV prezidentas Dž. Bušas paskelbė plačią energetikos perorientavimo saugos ir gamtos saugos kryptimi programą. Susirinkę Maskvoje G8 Finansų ministrai pasisakė už atsinaujinančios energetikos plėtojimą.

Daug optimizmo suteikia vis tvirtėjanti Europos Sąjungos pozicija dėl atsinaujinančių šaltinių plėtojimo. Europos Komisija jau ėmėsi konkrečių veiksmų dėl kai kurių ES šalių narių prasto išpareigojimų vykdymo atsinaujinančios energetikos srityje. Čekijos Senate įvykusios konferencijos metu buvo papriekaištauta, kad šis šalis nepakankamai įgyvendina direktyvą 2001/77/EC dėl atsinaujinančios energetikos. Kritikos susilaukė nepalankūs vėjo energetikai plėtoti šios šalies įstatymai ir poįstatyminiai aktai. Nesudarytos ilgalaikių investicijų garantijos

bei faktinės jėgainių prijungimo prie elektros tinklų galimybės. Vėjo jėgainės privalo padengti elektros tinklų nuostolius, dėl ko ši perspektyvi energetikos rūšis nepasiekia elektros rinkos.

Panaši ir dar prastesnė padėtis susiklostė ir Lietuvos vėjo energetikoje. 2001 metais priimti elektros įstatymas ir poįstatyminiai aktai lyg ir numato galimybes plėtoti vėjo energetiką. Pagal vyriausybės patvirtintą atsinaujinančios energetikos skatinimo tvarką jau turėjo būti įrengta ir veikti virš 66 MW vėjo jėgainių. Deja, veikia vos viena 640 kW jėgainė Vydmantuose, nekalbant jau apie antri metai pastatytas ir neprijungtas prie

tinklo šešias 900 kW jėgaines Kretingalėje. EK pareškime pažymima, kad Europos Sąjunga mato atsinaujinančią energetiką kaip pagrindinį ateities energetikos komponentą, todėl šiuo metu yra nagrinėjama atsinaujinančios energetikos padėtis kitose šalyse narėse.

Lietuvos vėjo energetikų asociacija dar neketina kreiptis į EK. Vis dar laukiame ir tikimės, kad ūkio valdymo institucijos ir jų tarnautojai susivoks ir laisvą kovą su vėjo malūnais. Tai tikrai neperspektyvu.

www.vejas.visiems.lt

Politinių represijų aukų organizacijos užsienyje

Tarptautinė politinių represijų aukų organizacija „Memorialas“ vienija buvusius politinius kalinius, jų šeimos narius ir rėmėjus Baltarusijoje, Italijoje, Kazachstane, Latvijoje, Prancūzijoje, Ukrainoje, Vokietijoje. „Memorialo“ organizacijos skyriai veikia 48 Rusijos regionuose. Veiklos kryptis – istorinė-švietėjiška, represuotųjų asmenų teisių apsauga ir gynimas, socialinis darbas tarp reabilituotųjų ir veikla jaunimo tarpe. Organizuoja politinių kalinių palaidojimo vietų paiešką ir perlaidojimą, paminklų jiems sukūrimą ir pastatymą, taip pat istorinius tyrimus, represijų archyvų ir muziejų steigimą, eksponatų komplektavimą, nukentėjusių nuo represijų žmogaus teisių apsaugą ir gynimą. „Memorialo“ veikla – bolševizmo ir stalinizmo istorinis įvertinimas Rusijoje ir kitose represinės santvarkos išgyvenusiose šalyse susiduria su visuomenėje

tebesireišiančia priešprieša, žymios jos dalies didžiavimusi autokratinės valstybės praeitimi. „Memorialas“ tyrinėja represijų ir nuo jų nukentėjusiųjų žmonių gyvenimo istorijas, skelbia represuotųjų sąrašus (Rusijos „Memorialo“ organizacija paskelbė 2 milijonus nužudytų politinių kalinių pavardžių). Rusijos „Memorialas“ kovoja su žmogaus teisių pažeidinėjimais šioje šalyje, nevyriausybinių organizacijų persekiojimu, im-

perinės ideologijos restauravimu, sovietinės simbolikos vartojimo atnaujinimu, nacionalšovinizmo plitimu. Siekia į organizacijos veiklą įtraukti jaunimą – mokinius, studentus, jaunus darbininkus ir tarnautojus, atkurti Rusijoje žodžio ir demokratijos laisvę, valstybinių sprendimų rengimo skaidrumą, valdžios atskyrimo principo ir konstitucinių teisių užtikrinimą, išgyvendinti „Memorialo“, kaip politinės opozicijos traktavimo apraišką. Panašiai veikia ir kitų šalių „Tarptautinio Memorialo“ organizacijos, pirmenybę teikdamos istorinei atminčiai. Kas 4 metai „Tarptautinio Memorialo“ ir kartu Rusijos „Memorialo“ organizacijos šaukia ataskaitinę konferenciją. Tokia konferencija įvyko 2006 metais pamaskvės sanatorijoje „Зеленый городок“. „Tarptautinis Memorialas“ leidžia mėnraštį „Spalio 30-oji“. Su „Memorialu“ palaiko ryšį bei keičiasi savo leidiniais Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga.

Algirdas Bikulčius

Sveikiname

Mindauga
Filipavičių
30-ties metų su-
kakties proga

Antaną Pipirą
70-ties metų
sukakties proga

Joną Variakojį
75-ųjų metų su-
kakties proga

Stanislovą
Zimnicką
50-ties metų
sukakties proga

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinės koncentracijos stovylose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn.

Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga,
SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, Architektų g. 8-4, LT-04210 Vilnius.
Tel.: 2444619, 2442157. **Faksai:** 2444619, 2442157.

Redaguoja redakcinė kolegija. Numerio dailininkė ir dizainerė Neringa Motiejūnaitė. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.

153-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas
Skaitykite „VARPĄ“ internete: www.lrs.lt/rezistencija lietuvių, anglų ir rusų kalbomis

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)
Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas HANSABANKAS, Karoliniškių KA.
Sąskaita Nr. LT62.73000.10002492325

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13b, Vilnius.
Tiražas 700 vnt.

2007 m. liepos 4 d. LR Seimo rūmuose, parodų galerijoje (Gedimino per. 53, Vilnius) bus atidaryta grafiko Antano Rimanto Sakalio estampų paroda „LIETUVA. MOKSLAS. ISTORIJA“, skirta Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienai paminėti.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

A.V. Kramiliui (Australija) – 200 Lt pervedimas į „Varpo“ sąskaitą,
V. Griniui – 200 Lt, V. Masiukoniui – 40 Lt, J. Norkui – 30 Lt,
I. Muglevičienei – 10 Lt, J. Kojelienei – 10 Lt,
P. Sinevičiui – 40 Lt, M. Janėnaitėi – 10 Lt, J. Kundrotas – 20 Lt,
M. Šironienei – 25 Lt, G. Sakalauskieniui – 10 Lt,
J. Bernatavičiūtei – 20 Lt, A. Červinskiui – 10 Lt.

Dėkojame už pervestą į LLKS sąskaitą 2 proc. nuo pajamų mokesčio.

Už nuotraukas dėkojame Jonui Česnulevičiui, Edvardui Burokui.

Laiškas iš Australijos

Ačiū už Jūsų malonų laišką ir komplimentus. Jūs visi, kurie rašote ir leidžiate „Varpą“, esate tikrieji Lietuvos vaikai, kuriems rūpi krikščioniška katalikiška Lietuva ir jos vaikai. Apigailėtina, kad didelė dalis Lietuvos vaikų su komunistų išplautais smegenimis mindo šventą Marijos ir Dainų šalies žemę ir sėdi aukštuose postuose vaidindami patriotus. Keli litai Jūsų reikalams, kuriuos retkarčiais pasiunčiu, tai laikau, kad yra pri-

vilegija ir jokių būdu nėra garbės ieškojimas. Korespondentai „Varpe“, kaip Eugenijus R.Stancikas, Vilius Bražėnas, pažįstamas iš „Laisvosios Lietuvos“ puslapių Čikagoje, Algimantas Zolubas su redakcine kolegija, ant kurių pečių yra „Varpo“ leidyba – aplinka, kurioje man garbė nors dalele būti. Sveikatos ir stiprybės jums, savo gyvenimu stovintiems Lietuvos sargyboje.

Antanas Kramilius, Australija

Communist Poland – komunistinė Lenkija

Tokiu pavadinimu matėme reportažą laidoje gegužės 30 d. 20.30 val. per SBS (Special Broadcasting Service) Sidnėjyje. Broliai Prezidentas ir Ministras pirmininkas abudu tvirtai nusiteikę iššifruoti buvusius komunistų kolaborantus. Parodė pastatą, kur 19 mylių ilgio lentynose guli piliečių bylos ir jų skundėjai, komunistų informatoriai. Buvo parodyta Jeruzelskio ir Valensos konferencija 1989 metais, kurioje Valensa pasirašė, kad tos inkriminuojančios bylos nebus niekad išviešintos. Dabar Valensa aiškina, kad tai buvo vienintelė išeitis pradant griauti komunizmą Lenkijoje.

Minėjo ir Varšuvos arkivyskupą Vielgų, kuris atsisakė priimti paskyrimą. Vielgus bei jo užtarėjai aiškina, kad jo neišleido studijuoti į užsienį, kol jis nepasirašė pasižadėjimo, kad

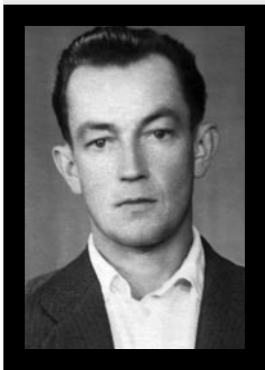
informuos KGB apie nepalankius komunizmui kunigus. Tada į užsienį jį išleido. Matėme nuotraukas daugelio saugumiečių sumuštų lenkų jaunuolių, kurie pasirašė pasižadėjimus dėl nepakeliamų kankinimų. Įdomu, kaip buvo verbuojami informatoriai raudonoje Lietuvoje?

Bylų archyvo vadovas, kalbėdamas lenkiškai, sakė, kad peržiūrėti tas bylas truktų ne mėnesius, bet dešimtį metų. Kiek truktų Lietuvoje, kas žino.

Mūsų žiniomis, didžiausių raudonųjų kolaborantų bylos iš Lietuvoje su rusų pagalba rado prieglobstį Maskvoje. Taigi gal nėra toks didelis skaičius tų „darbuotojų“ bylų, likusių Lietuvoje. Gal laukiama kol jie išmirs? Ar turi kas atsakymą?

Antanas Kramilius, Australija

Kova buvo prasminga

2007 m. gegužės 31 d. išėjo Anapilin buvęs LIETUVOS LAISVĖS ARMIJOS Žemaičių legiono Telšių kuopos vadas ZIGMAS DAULENSKIS – „Sibiro kulką“.

Gimė 1927 m. gegužės 2 d. Telšiuose. 1943 m., būdamas tik šešiolikos, davė LLA nario priesaiką. Liko ištikimas jai visą gyvenimą. 1944 m. buvo išsiųstas į vokiečių žvalgybos mokyklą Noihofe. Grįžęs tais pačiais metais jau buvo paskirtas LLA Žemaičių legiono Telšių kuopos

vadu. Septyniolikmetis.

„Norėdami aprūpinti partizanų būrius spaudos priemonėmis, medikamentais, ginklais bei šaudmenimis, suderinę su štabu, vykdėme ginkluotus išpuolius. Telšių muziejų ir Amatų mokyklą užėmėme dviem valtimis išsikėlę iš Mascio ežero. Nuginklavome du sargybinius – stribus, bet nežinojome, kad

trečias stribas tuo metu buvo išėjęs iš sargybos būstinės. Jis sukėlė NKVD ir stribų pajėgas, kurios mus apsupo iš miško ir miesto pusių, atidengė ugnį. Keturiuose, sugulę prie muziejaus sienų, trumpomis automatų serijomis sulaukėme stribus, kai kiti keturi partizanai pakrovė į valtį spausdinimo mašinėles, šifrografus ir popierių. Stribai nežinojo, kad atplaukėme valtimi. Todėl, plaukdamis ežeru, dar ilgai girdėjome šūvius prie muziejaus“, – iš Zigmo Daulenskio prisiminimų.

Buvo ne kartą sužeistas. 1945 m. išduotas. 1946 m. nuteistas kaip pagrindinės organizacijos vadas. Tardytas. Išvežtas į griežto režimo lagerį Intoje. Išleistas 1954 m. liepos 6 d.

Išdarbino Kaune. Iš ten po 1956 m. Vėlinių minėjimo Kaune NKVD išvytas gyveno ir dirbo Kintuose, Juknaičiuose.

Anapilin išėjęs ZIGMAS DAULENSKIS – vienas iš tų didvyriais neįvardintų šviesuolių, kuriems mes šiandien turime būti dėkingi už laisvą Tėvynę. Jų narsa ir stiprybė švies ir ateinančioms kartoms.

Palaidotas Juknaičiuose.

Bendražygiai

„Varpo“ informacija

*Iš Vatikano Valstybės Sekretoriato gautas 2007 05 27 Natalijai Gudonytei rašytas laiškas:

„Per Apaštalinę Nunciatūrą Lietuvoje, Jūs Šventajam Tėvui siuntėte knygą „Naikintos, bet nenugalėtos kartos kelias“, kurioje aprašomas tragiškas žmonių gyvenimo kelias ir kančios Sibiro lageriuose.

Labai nuoširdžiai dėkodamas už padovanotą knygą ir giliai vertindamas, Šventasis Tėvas siūnia Jums ir Jūsų mylimiesiems artimiesiems Apaštalinį Palaiminimą, taip pat paveda Jus Dievo Motinos globai meldamas gausių malonių visiems Jūsų darbams.

Su gilia pagarba ir nuoširdžiausiais linkėjimais Mons. Gabriele Caccia, padėjęs“.

*Lietuvos aeroklubo Garbės prezidentas Vytautas Landsbergis pasveikino klubą jo 80-mečio proga:

„Garbingieji, ištikimieji Lietuvos oreiviai! Kreipiuosi į visus. Sveikinu Jus mūsų šventės proga, linkiu sėkmės ore ir žemėje, santarvės ir atlaidumo kai kada suklystantiems. Ir vis dėlto atleiskite už porą tolesnių minčių.

Tikiu, kad didžioji dauguma Jūsų bendruomenės neliko apgauta vieno artisto, buvusio aviatoriaus, kuris Nepriklausomybės aušroje atėdavo į „atsiskyrusios“ LKP posėdžius sovietų karininko uniforma ir dar sugebėjo Lietuvos lėktuvus iš Kyviškių išskraidinti į Rusiją, kad jie niekad nesugrįžtų. Esu tikras, kad nė vienas Jūsų nesutiktų už Maskvos pinigų skristi aplink pasaulį savo rinkiminei reklamai ar sudari-

nėtų slaptus sandėrius dėl valdžios pasidalijimo Lietuvoje su Jurijum Borisovu. Turėjau, deja, pradėti nuo šios pastabos, nes be galo noriu, kad Lietuvos Oreivybė būtų švari, ir man skaudu, kai taip nebūna. Erdvė – tai garbė, nepamirškime.

Mūsų idealas – laisva, beribio gylio Lietuvos erdvė, kurioje ištinka ir pavoju, bet joje būtina aplenkti šiukšles ir šlamštą. Puoselėjime garbę ir drąsą. Jaunimas nori erdvių, tad suteikime jam sparnus. Ateis ir tokia vyriausybė, kuri suvoks šių idealų svarbą. Prisiminkime, už kokią Lietuvą žuvo Steponas Darius ir Stasys Girėnas, brigados generolas Antanas Gustaitis, vyr. leitenantas Jonas Dženkaitis, kapitonas Romas Marcinkus, ir eikime jų žvaigždėtų keliu.

Jūsų iš visos širdies Vytautas Landsbergis 2007 05 05“

*Tautos Fondo nariai, susirinkę į 33-ąjį narių susirinkimą Niujorke, 2007 06 02 priėmė svarbius nutarimus dėl Fondo veiklos lietuvių bei puoselėti išeivijoje ir Lietuvoje.

*2007 06 16 Vilniuje vyko mokslinė konferencija „Komunizmą – į Tarptautinį tribunolą“ (daugiau informacijos – kitame numeryje).

*LLKS nario Viliaus Bražėno kvietimu 2007 06 10 – 20 Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje lankėsi „John Birch Society“, kuriai priklauso ir V.Bražėnas, narys Williams F.Jaspr (daugiau informacijos – kitame numeryje).

Visuomenės ir kariuomenės šventė Krašto apsaugos ministerijoje 2007-05-20

Susiburkim!

Su Krašto
apsaugos
ministru
Juožu
Oleka

"Prie ginklų"

Sąjūdžio X suvažiavimas Vilniaus mokytojų namuose. 2007-05-26

Salėje.

Kalba
Vytautas
Landsbergis.

Mūsų
pamaina.

Gedulo ir Vilties dienos paminėjimas Seime. 2007-06-14

"Į
vėliavų
pakėlimą"

Savanoriai:
Z.Jankauskas,
gen.
A.Pocius,
V.Čepukas,
G.Juškevičius
ir
K.Ulevičius

Mokslinė konferencija Vilniaus universitete "Komunizmą - į tarptautinį tribunolą"

Kalba teisingumo ministras
P.Baguška

Konferencijoje

Pirmininkauja V.Miliauskas
ir A.Flikaitis

V.Miliauskas, prof. O.Voverienė
ir W.F.Jasper